

Bruselj, 1. december 2021
(OR. en)

14611/21

AGRI 602

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Posebni odbor za kmetijstvo/Svet
Zadeva:	Nepoštene trgovinske prakse v verigi preskrbe s hrano – <i>priprava razprave v Svetu</i>

V okviru priprav na ministrsko razpravo o *nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano* na zasedanju Sveta za kmetijstvo in ribištvo 12. in 13. decembra 2021 vam v prilogi pošiljamo dokument predsedstva za razpravo o zadevni temi.

Dokument predsedstva za razpravo o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano

Izboljšanje in krepitev položaja kmetov v verigi preskrbe s hrano je pomemben cilj skupne kmetijske politike; tako bi se namreč odpravilo znatno neravnovesje v pogajalski moči v verigi preskrbe s hrano, pri čemer so kmetje še posebej izpostavljeni.

Strategija „od vil do vilic“ na podlagi pomembnih zakonodajnih ukrepov, ki so že bili sprejeti za reševanje tega vprašanja, in sicer s sprejetjem direktive o nepoštenih trgovinskih praksah¹ in v okviru SKP, določa nadaljnje ukrepe v zvezi s tem. V njej je predvidena pojasnitev pravil konkurence za kolektivne pobude, s katerimi se spodbuja trajnostnost v dobavnih verigah, kmetom pa pomaga, da bi dobili pravičen delež dodane vrednosti trajnostne proizvodnje.

Od takrat so bile v okviru zadnje reforme SKP in z odločitvami, sprejetimi na ravni držav članic v okviru prenosa direktive o nepoštenih trgovinskih praksah v nacionalno pravo, uvedene pomembne izboljšave.

Z **novi SKP** se bo zaradi povečanja pogajalske moči utrdil položaj kmetov v verigi preskrbe s hrano in izboljšala konkurenčnost agroživilskega sektorja. Z novimi pravili se bo okrepilo sodelovanje proizvajalcev, saj bodo kmete spodbujala k sodelovanju in jim omogočila, da na trgu ustvarijo izravnalno moč. Na primer, kmetje (in njihova združenja) ter akterji, ki so v verigi preskrbe s hrano nižje kot prvi kupci, se bodo lahko dogovorili glede klavzul o porazdelitvi vrednosti, ki kmetom omogočajo sodelovanje pri razvoju cen nižje v prehranski verigi. Če je dobava kmetijskih proizvodov zajeta v pisni pogodbi ali ponudbi na podlagi členov 148 in 168 Uredbe (EU) št. 1308/2013, se cena, ki se plača za dobavo, lahko izračuna s kombinacijo različnih dejavnikov, določenih v pogodbi, kar proizvajalcem zagotavlja več jasnosti.

¹ Direktiva (EU) 2019/633 Evropskega parlamenta in Sveta o nepoštenih trgovinskih praksah med podjetji v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi.

Države članice EU so morale **direktivo o nepoštenih trgovinskih praksah** prenesti v nacionalno pravo do 1. maja 2021 in jo začeti uporabljati šest mesecev pozneje. Komisija je pred kratkim objavila vmesno poročilo o tem prenosu, ki omogoča vpogled v odločitve, sprejete na nacionalni ravni.

Z direktivo o nepoštenih trgovinskih praksah so bili uvedeni minimalni standardi zaščite pred nepoštenimi trgovinskimi praksami v prehranski vrednostni verigi, namenjeni zaščiti kmetov, organizacij kmetov in drugih šibkejših dobaviteljev kmetijskih in živilskih proizvodov pred močnejšimi kupci. Zagotavlja minimalno raven harmonizacije z vzpostavitvijo seznama prepovedanih nepoštenih trgovinskih praks med kupci in dobavitelji v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi. Določa tudi minimalna pravila glede področja uporabe in glavne opredelitve, pa tudi določbe o izvrševanju teh prepovedi in usklajevanju med izvršilnimi organi različnih držav članic. Države članice lahko sprejmejo ali ohranijo nacionalna pravila, ki presegajo nepoštene trgovinske prakse, navedene v direktivi, če so takšna nacionalna pravila združljiva s pravili o delovanju notranjega trga.

Večina držav EU je to direktivo že prenesla in odločitve, sprejete na nacionalni ravni, bodo pomembno vplivale na boj proti nepoštenim trgovinskim praksam. Komisija je v svojih ugotovitvah ocenila, da je velika večina teh držav članic presegla minimalno raven zaščite, določeno z direktivo, pri čemer pa je upoštevala sektorski pristop. Države članice različno uporabljajo tudi na prometu temelječe kategorije. Večina držav članic je razširila seznam nepoštenih trgovinskih praks iz direktive. Kar zadeva izvršilne organe, države članice dajejo prednost upravnim organom pred sodnim izvrševanjem. Kot izvršilni ukrepi prevladujejo finančne sankcije in sodne odredbe.

Nadaljnji koraki

Direktiva obravnava številna vprašanja, povezana s preprečevanjem nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s hrano, zakonodajni akt na tem področju pa je korak v pravo smer. Zaradi razlik pri prenosu je potrebna razprava o razlogih za odločitve, ki so jih sprejele države članice, in o tem, ali bi bil sedanji pristop določanja minimalnih standardov ustrezen tudi dolgoročno, med drugim za ohranjanje enotnega trga. V prihodnjih letih se bo pokazalo, ali je izvajanje novih določb SKP in direktive o nepoštenih trgovinskih praksah dovolj učinkovito.

Na področju preglednosti trga bi lahko sprejeli nadaljnje ukrepe in izboljšali poslovne pogoje vzdolž verige preskrbe s hrano. Dobavitelji imajo na podlagi direktive o nepoštenih trgovinskih praksah že sedaj možnost, da zahtevajo in pridobijo pisne pogodbe, ki zajemajo proizvode iz Priloge I k PDEU in vse druge proizvode, namenjene za uporabo v prehranske namene in predelane z uporabo proizvodov, naštetih v Prilogi I k PDEU. Vprašanje je, ali so na tem področju potrebni nadaljnji ukrepi in kateri.

Potrebne so jasne informacije o razmerah na trgih in porazdelitvi dodane vrednosti med deležniki v verigi preskrbe s hrano. Na ravni EU je bilo opravljenega veliko dela za izboljšanje **poročanja o cenah**, trenutno pa je poudarek na izvajanju, v okviru katerega imajo države članice ključno vlogo pri zbiranju podatkov. Takšna povečana preglednost je pomembna tudi glede na možne posledice visokih stroškov energije in vhodnih stroškov za kmetijske proizvode ter prenosa zvišanja cen po prehranski verigi na končnega potrošnika.

Učinkovitost direktive o nepoštenih trgovinskih praksah bo odvisna od **sodelovanja med izvršilnimi organi** v državah članicah in Evropsko komisijo. Praksa medsebojnega sodelovanja med izvršilnimi organi bo vzpostavljena v prihodnjih mesecih. To sodelovanje in izmenjava informacij o najboljših praksah bosta pomembna predvsem za uspešno reševanje sporov na ravni EU. Sodelovanje bi lahko bilo ključnega pomena v primerih, ko države članice ohranijo ali uvedejo strožja pravila za boj proti nepoštenim trgovinskim praksam v primerjavi s pravili iz direktive o nepoštenih trgovinskih praksah.

O vprašanju nepoštenih poslovnih praks je vredno nadalje razpravljati v širšem kontekstu in institucionalnem okviru. Pomemben prispevek k temu je mnenje Ekonomsko-socialnega odbora z naslovom *Na poti k pravični verigi preskrbe s hrano*², ki zagotavlja širši pogled na to vprašanje. V mnenju, ki je bilo pripravljeno na prošnjo slovenskega predsedstva, so poudarjeni še drugi problemi in predstavljeni določeni predlogi za obravnavo.

² <https://www.eesc.europa.eu/sl/our-work/opinions-information-reports/opinions/towards-fair-food-supply-chain>

V skladu z navedenim naj ministri in ministrice predstavijo mnenja glede naslednjih vprašanj:

1) Kakšne so vaše izkušnje s prenosom ali morebitno uporabo direktive o nepoštenih trgovinskih praksah? Ali že opazate spremembe v vedenju različnih akterjev v agroživilski preskrbovalni verigi? Kateri so po vašem mnenju izzivi pri izvrševanju nacionalnega prava o nepoštenih trgovinskih praksah, s katerim se prenaša direktiva o nepoštenih trgovinskih praksah?

2) Ali menite, da so obstoječe pravne določbe EU za izboljšanje položaja kmetov in šibkejših dobaviteljev v vrednostni verigi preskrbe s hrano na podlagi direktive o nepoštenih trgovinskih praksah in SKP zadostne? Če niso, kateri nadaljnji ukrepi so potrebni ob ohranjanju osnovne tržne usmerjenosti reformirane SKP?